Dorina CHIŞ-TOIA
Alina-Dana VIŞAN
Universitatea „Eftimie Murgu”, Reşița, România

TERMENI MATEMATICI FOLOSIȚI ÎN BANAT (1886-1918)

La Caransebeş, în 5/17 ianuarie 1886, vede lumina tiparului primul număr al publicației *Foaia diecesană*, evenimentul având o dublă semnificație: culturală şi sentimentală, el însemnând împlinirea unui mai vechi proiect al episcopului Ioan Popasu:

> „Nemuritorul episcop restaurator, în acea sâmbătă seara, din preajma Botezului Domnului al anului 1886 ... căzând în genunchi, mulțumi domnului că i-a ajutat să desăvârşească şi acest deziderat al său...îmbrățişă apoi pe toți colaboratorii săi”. [1]

Publicația va apărea până la 1 mai 1949, săptămânal, duminica, în format de 8 pagini, purtând mențiunea „organ al Eparhiei gr.[eco] or.[ientale] rom.[âne] a Caransebeşului”. Din 1995 apare în serie nouă.

Adresându-se „Cătră onorabilii cetitori!”, „redacțiunea” precizează, în articolul-program, scopul publicației:

> „Foaia diecesană a luat această sarcină asupra sa (progresul diecesei – n.n.), având de scop a mijloci o comunicațiune intelectuală mai vie între organele diecesei, cât şi între toți iubitorii de înaintarea binelui bisericei şi şcoalei noastre”. Totodată, „Această foaie va cuprinde şi o parte menită studiului ştiințific şi literar, care, ținând seama de împrejurările noastre culturale, va stărui să lumineze oamenii noştri, îndeosebi pe preoți, învățători şi cărturarii poporului, îndreptând, întregind şi sporindu-le treptat cunoştințele, neapărat de lipsă pentru zilnica lor ocupațiune”.

Privind comparativ articolul-program al *Foii diecesane* şi articole program ale altor publicații apărute în Transilvania sau în Principate înainte de 1886, remarcăm aceleaşi orientări specifice luminismului românesc, precum

> „lipsa lui de interes pentru cosmopolitismul atât de celebrat de luminişti din Occident. S-a produs astfel o bizară convertire a cosmopolitismului într-o preocupare accentuată de aspect național, ceea ce nu era propriu curentului european şi dovedeşte capacitatea de adaptare şi transformare a gândirii noastre receptive”. [2]

Obiective ale *Foii diecesane* continuă parcă programul revistei *Propăşirea* (Iaşi, 9 ianuarie – 29 octombrie 1844) în punctele sale esențiale:

> „foaia noastră nu va cuprinde decât compuneri originale româneşti, împărțite în trei secții: 1. ştiințele exacte (...): fizică, himie, istorie naturală, agricultură, ținerea pădurilor, igienă publică, ştiri despre descoperirile şi lucrările învățaților; 2. ştiințele morale şi politice şi 3. literatura românească (...) va fi cea mai bogată, (...) va fi menită ca să împărtăşească cetitorilor o idee dreaptă şi îndestulătoare a mişcării literare din Moldavia, Valahia şi Transilvania.” [3]

Programul *Foii diecesane* se aseamănă foarte mult, ca obiective propuse, cu acela fixat de I. Heliade Rădulescu în înştiințarea pentru *Curierul românesc*, nr. 1 din 1 iunie 1829 [4], acesta din urmă fiind calificat drept un „program didactic”. [5]

Reținem articolele cu un conținut ştiințific şi cele de popularizare a ştiinței din domeniile economic, medical, pedagogic, geografic: agricol, muzical, filosofic-sociologic.

BDD-A3319 © 2011 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.159 (2026-01-09 07:26:21 UTC)

Chiar dacă majoritatea cercetătorilor afirmă că sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul celui de-al XX-lea reprezintă limpezirea limbii literare prin aceea că se renunţă la regionalisme, mergându-se până la eliminarea acestora [6], pe fondul pătrunderii masive a neologismelor, întrucât presa reprezintă „canalul cel mai încăpător prin care s-au scurs la noi neologismele" [7], iar

> „el (neologismul) a schimbat, mai mult decât se admite de obicei, aspectul limbii române, încadrând-o din nou în spiritualitatea romanică şi îndepărtând-o de comunitatea «balcanică» în care o înglobase, mai ales, cultura ce ne venea din Bizanţ" [8]

Nu se poate trece cu vederea faptul că, pentru a putea fi înţelese, acestea erau explicate prin termeni cunoscuţi, cel mai adesea prin regionalisme. Să mai amintim şi poziţia anti-neologisme pe care o susţinea cu atâta ardoare Titu Maiorescu [9] (teoretic doar; practic, articolele sale cuprind un număr însemnat de termeni noi. De altfel, ideea lui este aceea de a ocroti limba română de invazia nejustificată a neologismelor şi nu oprirea accesului şi încetăţenirii acestora în limbă [10]). Pe aceeaşi poziţie se situează şi colaboratorul *Foii diecesane*, Gherasim Sârbu. Se poate spune că această atitudine a generat menţinerea fără oprelişti a numeroaselor regionalisme, care se vor asocia cu arhaismele, termenii populari şi neologismele.

Indiferent de modul în care sunt definite, cercetătorii au convenit că există patru stiluri funcţionale: beletristic, ştiinţific, juridic–administrativ şi publicistic, cărora li se poate adăuga stilul *religios* [11]. Despre legitimitatea acestuia din urmă vorbeşte Mircea Borcilă [12].

Fiecare dintre aceste stiluri cunoaşte o serie de terminologii [13]. Dacã ne referim la stilul ştiinþific, vom admite cã acesta se concretizeazã într-o pluralitate de terminologii, de variante stilistice, fiecare variantã reprezentând elementele de limbã şi stil ale unei discipline ştiinþifice, elemente care se subordoneazã limbajului ştiinþific general [14]. Lucrãrile ştiinþifice sunt demonstraţii logice şi, oricare ar fi domeniul de cercetare, nu se solicitã sensibilitate sau imaginaţie, ci gândire. Astfel, la nivel lexical, se constatã o deplasare a unui vocabular special, ale cãrui elemente sunt diferite de la un domeniu ştiinţific la altul, cãtre nucleu şi posibilitatea de a folosi numeroase cuvinte şi nume proprii strãine [15].

Încã de la sfârşitul secolului al XVIII-lea, odatã cu modernizarea vieţii publice, se constatã preocuparea pentru îmbogãţirea limbii cu termenii necesari ştiinþelor, cãutarea mijloacelor pentru exprimarea unei culturi noi. Prin urmare, problema modernizãrii limbii literare este, în primul rând, problema constituirii stilurilor actuale.

În ciuda specificului său bisericesc, publicaţia **FD**, respectând criteriile enunţate în articolul-program, oferă, mai cu seamă în primele două decenii de apariţie, un material bogat vizând câteva dintre cele mai însemnate ramuri ale ştiinţei [16]. După ce, din 1780 şi până în jurul anului 1860 are loc o etapă de „asimilare a ştiinţei moderne şi de formare a spiritului ştiinţific la români" [17], urmează o a doua perioadă, aceea de creaţie ştiinţifică românească [18], în care se vor pune şi bazele unei terminologii adecvate. Dezvoltarea societăţii din punct de vedere economic, social, politic şi cultural, apariţia şcolilor în limba română, „traducerea, prelucrarea şi alcătuirea de manuale şi lucrări de specialitate în diferitele compartimente ale ştiinţei" [19], înfiinţarea universităţilor din Iaşi (1860) şi Bucureşti (1864), a Academiei Române (1866), a institutelor de cercetări şi a societăţilor ştiinţifice, toate acestea vor contribui la dezvoltarea spiritului ştiinţific în Principatele române. Circulaţia terminologiei specifice se va împlini graţie presei, gazetele, prin articolele publicate, urmărind, de cele mai multe ori, un

BDD-A3319 © 2011 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.159 (2026-01-09 07:26:21 UTC)

dublu scop: de a aduce la cunoştinţa publicului cititor aspecte specifice ramurilor avute în vedere (istorie, medicină, geografie, chimie, fizică, anatomie) şi de a-şi familiariza cititorii cu terminologia ştiinţifică, prin explicarea sau glosarea termenilor. De mare folos sunt acum şi librăriile care pun în vânzare cărţi de specialitate.

Deşi se afirmă că limba română dispunea de o terminologie matematică, în jurul anului 1860, relativ bogată [20], în articolele apărute în **FD** se poate constata insuficienta fixare a acesteia. De exemplu, pentru substantivul *fracţie* se foloseşte în 1888 termenul *frântúră* (Matematică, învechit – fracţiune; pl. *frânturi*, din lat. ***franctura** sau **frânt** +suf. -*ură* – **MDA**): „socoata cu *frânturi*" (6/1888, 3), semnalat de N.A. Ursu (p. 210) [21] în lucrarea *Fragmente de algebră, aritmetică şi trigonometrie*, text muntean din anul 1801; în *Aritmetică*, de Francisc Močnik , Viena 1850, traducere din limba germană de Samoil Andrievici, şi într-un *Manual de aritmetică practică* aparţinând lui Manuil Glyzonios de Hios, tradus în Muntenia la 1793. Prin urmare, termenul a circulat atât la sfârşitul secolului al XVIII-lea, cât şi de-a lungul întregului secol al XIX-lea deopotrivă în Muntenia şi în Banat. Ulterior, mai exact în primul an al secolului al XX-lea, se foloseşte, în două articole, termenul *frângeri*: „Matematica tractează *frângerile*" (33/1901, 5) şi „*frângeri* vulgare şi decimale" (38/1901, 5); cf. Ursu (210), în *Povăţuire către aritmetică sau învăţătura numerilor*, Buda, 1806, traducere din limba germană făcută probabil de Gh. Şincai; *Elemente de matematică. Partea I. Aritmetica*, de Gh. Asachi, Iaşi, 1836; *Trataţie asupra geometriei descriptive, tomul întâi*, de Al. Oresco, Bucureşti, 1851, traducere din limba franceză. (**MDA** nu semnalează acest sens; ca termen popular este reţinut – despre pâine – a rupe în [două] bucăţi).

Compút s.n. (Latinism învechit) Calcul (din lat. **computus**); cf. Ursu (174), uneori şi **computá** vb. I A calcula (din lat. **computare,** fr. **computer**), la Francisc Močnik, *Aritmetică,* Viena, 1850, traducere din limba germană de Samoil Andrievici (specific terminologiei juridic-administrative; cf. A. Banciu [22]), şi **FD** „toate aceste emoluminte *computate* (adj.) în bani" (1/1886, 8); „Domnul învăţătoriu ţine un tractat practic din *comput* cu numerii 1 şi 2 toate patru operaţiunele" (38/1889, 1). Reţinem, aici, cuvintele lui Constantin Noica [23] :

> „În cumpătul vremii de astăzi se întâlnesc, din perspectiva noastră românească, două cuvinte : tocmai acesta de *cumpăt* – şi cel de *computer*, calculator, maşină electronică de calculat. Ele poartă cu ele două lumi, două experienţe istorice şi două mentalităţi diferite, dar au fost cândva înfrăţite şi sînt sortite să se recunoască unul într-altul, dacă lumea de azi nu vrea să intre în descumpănire. Amândouă se trag din limba latină. E foarte probabil că şi cuvântul nostru se trage din **computus** = socoteală, deşi unii filologi sugerează că s-ar trage din *compitum* = răspântie, ce ar fi dat un verb însemnând : a sta la răspântie de drumuri, a-şi căuta drumul, a fi în căutare, în cântărire. Dar, până la urmă, chiar filologii care susţin că nu s-ar trage de-a dreptul din **computus** admit că în cuvântul nostru s-a întipărit înrâurirea cuvântului latin pentru socoteală."

Încoviát, -ă adj. Curbat: „Învăţătorul desemnă o linie *încoviată*" (28/1888, 2); cf. Ursu (227), atestat în lucrări de chimie din 1852, 1855 (din slv. **kovaliati,** ucr. **kovaliu**) .

După modelul formării cuvântului *triunghi*, s-a format cuvântul **patrúnghi** s.n. (În dicţionarele din secolul trecut) Patrulater. Pl. *patrunghiuri* din **patru** + **unghi** (**DLR**), în structura *patrunghiu lungăreţ*: „Întreaga esposiţiune este arangiată pe un teren, *patrunghiu* lungăreţ, cum mai potrivit nici nu s-a putut." (33/1891, 6);

BDD-A3319 © 2011 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.159 (2026-01-09 07:26:21 UTC)

„dreptunghi"; cf. Ursu (252) „pătrat lungăreț", în *Elemente despre gheometrie* şi *Elementuri despre trigonometria drept-liniată*, text manuscris din perioada 1820-1830, Biblioteca Universității din Iaşi şi *Moş Pătru sau învățătorul de sat. Convorbiri asupra geometriei,* de A. Marin, Bucureşti, 1839. În **FD** numărul 41/1905, 1 apare cuvântul **optúnghi** „octogon": „Afară de forma crucii se mai întrebuința ca formă a bisericii şi optunghiul".

Fără a fi menționate de N.A. Ursu, adj. (adv.) **costíş** (*costîş*) 1. Înclinat. 2. Oblic 3. Pieziş (din **coastă** +suf. *-iş*), este prezent în sintagmele „Linie dreaptă orizontală, verticală şi *costişă*" (27/1888, 2) şi „epruvetei, pe care o țînem *costîş* deasupra flacărei unei lumini aprinse" (10/1886, 4).

Decádic, -ă adj. Zecimal. Termenul apare în titlul unui volum prezent spre vânzare în anul 1886 în Librăria diecesană, *Aritmetică.* Eserciții practice cu numeri de la 1 până la 100 după sistemul *decadic,* de Domețiu Dogariu şi Joan Dariu. Ediția a II. 30 cr., (8/1886, 7). **MDA** oferă explicația „Decadal" (referitor la o perioadă de zece zile); pl. *decadici*, *-ce.*

Etimologia: germ. **dekadisch (MDA**)

Lărgământ s.n. Capacitate, amplitudine: „Cât loc a cuprins apa din *lărgământul* paharului ?" (12/1886, 1) (din **larg** +suf. *-ământ*); cf. Ursu (229), atestat în *Lexiconul de la Buda*, 1825. **MDA** reține doar sensurile: (Învechit, regional) 1. Loc larg 2. Lărgime.

Neatestat la Ursu este cuvântul **parafúlger** s.n. (Învechit) Paratrăsnet. Pl. *parafulgere*, din **para + fulger**; cf. fr. *parafoudre* (**DLR**): „Comitetul parohial (…) aduce mulțămită publică domnului măiestru (…) pentru că (…) a efeptuit construirea din nou şi acoperirea cu aramă a turnului sfintei noastre biserici, aşezând şi *parafulger*." (27/1907, 6); cf. germ. *Blitzableiter* sau fr. *paratonnerre*; acesta din urmă apare ca explicație a sintagmei *apărător de fulger*, în numărul 11/1887, 5: „Biserica să fie provăzută cu *apărător de fulger* (paratoner)".

Chiar neatestați în lucrările vremii, termenii aceştia au circulat în Banat, constituind parte a terminologiei matematice sau fizice, regionalisme aşadar, dovadă fiind prezența lor în manuale şcolare şi în lecțiile propuse elevilor. Transcriem, în continuare, regionalisme, termeni populari şi arhaisme din sfera terminologiei matematice întâlnite în paginile **FD**:

Acóv s.n. Măsură de capacitate pentru lichide (variind între 25 şi 100 de litri), în special pentru rachiu şi vin: „au curs 10 *acoave* de răchie" (49/1891, 6).

Variante: *acău*, *oca*, *olbă*; pl. *acoave*.

Etimologia: scr. **akov, hacov** (**DSB**, I, p. 100-101); srb. **acov** (**MDA**). Specific Banatului, dar şi Olteniei subcarpatice, cf. **GE**, p. 77.

Greomânt s.n. este varianta cuvântului **greumânt** Greutate: „carbol-acidul, prin *greomântul* său să să aplece în jos spre pământ" (43/1886, 6).

Etimologia nesigură; cf. **greu (MDA**). [24]

Orgíe s.f. Metru cub: „şase *orgii* de lemne pentru încălzit" (19/1886, 8). Explicația oferită de **MDA** este: „(Transilvania, Banat) Măsură pentru lungime nedefinită mai îndeaproape"; pl. *orgii*.

Etimologia nesigură; cf. it. **orgia (MDA)**

BDD-A3319 © 2011 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.159 (2026-01-09 07:26:21 UTC)

Policár s.m. (Învechit) Unitate de măsură a lungimii sau a lățimii egală cu aproximativ 3 cm: „o arătură superficială numai de 3-4 *policari* nu poate lupta contra ploilor dese" (1/1887, 6). Pl. *policari* şi (rar) *policare*.

Etimologia: lat. **pollicaris**. (**DLR**). În dicționarul lui Lazăr Şăineanu apare explicația *țol* [25].

Un aspect care trebuie reținut pe parcursul întregii perioade cercetate este interesul manifestat de autorii articolelor în scopul unei bune înțelegeri a neologismelor, dar şi pentru asimilarea lor de către masele de cititori, în acest sens explicația în context fiind prezentă foarte adesea. Pentru terminologia matematică amintim: „formă *cilindrică* (rotundă)" (10/1886, 4) şi „făcând o cale *rotogoală lungureață* (eliptică)" (4/1886, 6).

Este remarcabil conservatorismul bănățenilor în ceea ce priveşte limba vorbită pe aceste meleaguri din moşi – strămoşi, fapt evidențiat şi de către Ilarie Chendi: „Pe întreg rotogolul românesc nu există provincie mai bogată în literatură poporală şi în musică, cu dialecte mai specifice şi mai înțorțonate de particularități ca Banatul. Nicăiri nu se ține cu atâta îndârjire la dialectul local ca aici. El formează un fel de enclavă în mijlocul celorlalte naționalități (…). Bănățenii sunt mari patrioți locali, căci li-e drag nu numai de limba lor cea «dulşie», dar şi de pământul pe care locuiesc. Şi adevărul e, că acest dialect e făcut par că anume, să cânți şi să glumesci în el." [26]

NOTE

[1] Cornel Corneanu, *„Foaia diecesană" împlineşte 50 de ani*, în *Foaia diecesană* nr. 1/1935, p. 5.
[2] Al. Dima, *Aspecte naționale ale curentelor literare internaționale*, Bucureşti, Editura Cartea românească, 1973, p. 24.
[3] I.Hangiu, *Reviste şi curente în evoluția literaturii române*, Bucureşti, EDP, 1978, p.48.
[4] Al. Andriescu, *Limba presei româneşti în secolul al XIX-lea*, Iaşi, Editura Junimea, 1979, p. 22.
[5] Iorgu Iordan, *„Albina românească". Note pe marginea primului ei volum*. Extras din „Revista critică" din Iaşi, 1930, p. 7.
[6] I. Coteanu, *Stilurile modern ale limbii române literare, în* „Limba română" nr. 2/1960, p. 70.
[7] Sextil Puşcariu, *Limba română*, I, Bucureşti, Editura Minerva, 1976, p. 387.
[8] *Ibidem,* p. 415.
[9] *Neologismele,* (1881), în vol. *Critice*, ediție îngrijită şi tabel cronologic de Domnica Filimon, Bucureşti, Editura Eminescu, 1978, p. 214-231.
[10] George Mirea, *Junimea şi neologismele*, **LL**, vol. II, 1980, p. 185-202.
[11] Cf. M.M. Deleanu, *Stilul religios al limbii române literare*, „Limbă şi Literatură", vol II, 1997, p. 28-40, publicat ulterior în volumul *Studii de stilistică*, Reşița, Editura Timpul, 1998, p. 13-33.
[12] *Portret de filolog la maturitate: M.M. Deleanu*, în LL, vol. III-IV, 2003, p. 107.
[13] Întrebuințăm acest termen conform definiției din *Lexic comun, lexic specializat* (coordonator: Angela Bidu-Vrănceanu), Editura Universității din Bucureşti, 2000, p. 64: „Ansamblu de termeni sau cuvinte specializate, aparținând unui subsistem lingvistic, termenii caracterizându-se prin univocitate, non-ambiguitate şi relații lexico-semantice proprii".
[14] Elena Toma, *Probleme ale formării terminologiei ştiințifice româneşti în sec. XVIII-XIX*, Bucureşti, 1988.
[15] Lidia Sfârlea, „Delimitarea stilurilor literare româneşti", în Ion Gheție şi Alexandru Mareş (coord.) Institutul de lingvistică al Academiei RSR, *Studii de limbă literară şi filologie*, vol. II. Bucureşti: Editura Academiei RSR, 1972, p. 198.
[16] Dorina Chiş-Toia (2006). Limba literară în publicația Foaia diecesană (1886-1918). Contribuții. Timişoara: Editura Mirton, 141-190.

BDD-A3319 © 2011 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.159 (2026-01-09 07:26:21 UTC)

[17] N.A. Ursu, *Formarea terminologiei ştiinţifice*, Bucureşti, EŞ, 1962, p. 10.
[18] *Ibidem.*
[19] Şt. Munteanu, V. Ţâra, *Istoria limbii române literare*, Bucureşti, EDP, 1983, p.280.
[20] N.A. Ursu, *op. cit.,* p. 10.
[21] În continuare, vom nota, între paranteze, pagina la care este analizat termenul în discuţie, în lucrarea lui N.A. Ursu.
[22] Axente Banciu, *Cum vorbim şi cum ar trebui să vorbim româneşte, Ardelenisme şi alte – isme*, (**AA)**, Braşov, 1913, pagina 63.
[23] *Cuvânt împreună despre rostirea românească*, Bucureşti, Editura Humanitas, p.121.
[24] Am regăsit, în suplimentul publicaţiei „Renaşterea bănăţeană" nr. 4339 din 4 mai 2004, la p. 3, Cronica literară: *Poezia lui Marius Munteanu*, aparţinând lui Alexandru Ruja. Apar aici versuri de o frumuseţe fără seamăn, versuri în care îşi face simţită prezenţa şi cuvântul **greumânt**: „Uite, mi se fac pământ/ Mâinile ce ţi le-ncing;/ În durere mă-nveşmânt/ Frumuseţea să-ţi cuprind. // Uite, mi se fac pământ/ Ochii osteniţi de vis;/ Cu atâta **greumânt**/ Doamne, oare unde mi-s?// Uite, mi se fac pământ/ Tălpile, de-atâta drum./ Tu eşti vis şi frig şi vânt/ Şi năluca mea de fum./ Tu eşti vis şi frig şi vânt."
[25] *** *Dicţionar universal al limbei române,* ediţia a şasea, Editura „Scrisul românesc", S.A., 1926.
[26] *Zece ani de mişcare literară în Transilvania 1890 – 1900.* Material critic., *Familia*, XXXVII, 1901, nr. 3, p. 26.

BIBLIOGRAFIE:

Academia Română (2001). *Micul dicţionar academic*, Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic.
Andriescu, Al. (1979). *Limba presei româneşti în secolul al XIX-lea*, Iaşi: Editura Junimea.
Banciu, Axente (1913). *Cum vorbim şi cum ar trebui să vorbim româneşte. Ardelenisme şi alte – isme*, Braşov.
Bidu-Vrănceanu, Angela (coordonator) (2000) *Lexic comun, lexic specializat*, Bucureşti: Editura Universităţii din Bucureşti.
Borcilă, Mircea (2003), *Portret de filolog la maturitate: M.M. Deleanu*, în „Limbã ºi literaturã", vol. III-IV.
Chendi, Ilarie (1901), *Zece ani de mişcare literară în Transilvania 1890 – 1900.* Material critic., *Familia*, nr. 3.
Corneanu, Cornel (1935). *„Foaia diecesană" împlineşte 50 de ani*, în *Foaia diecesană* nr. 1.
Coteanu, I. (1960). *Stilurile modern ale limbii române literare, în* „Limba română" nr. 2.
Chiş-Toia, Dorina (2006). *Limba literară în presa din Banat*. Contribuţii, Timişoara: Editura Mirton.
Deleanu, Marcu Mihail (1998). *Stilul religios al limbii române literare*, în volumul *Studii de stilisticã*, Reºiþa: Editura Timpul.
*****Dicţionarul limbii române* (1965 ş.u.). Bucureşti.
Dima, Al. (1973). *Aspecte naţionale ale curentelor literare internaţionale*, Bucureşti : Editura Cartea românească.
Foaia diecesană (1886-1918), Caransebeş: Tipografia diecesană.
Hangiu, I. (1978). *Reviste şi curente în evoluţia literaturii române*, Bucureşti: EDP.
Iordan, Iorgu (1930). *„Albina românească". Note pe marginea primului ei volum*. Extras din „Revista critică" din Iaşi.
Maiorescu, Titu (1881). *Neologismele,* în vol. *Critice*. Ediţie îngrijită şi tabel cronologic de Domnica Filimon (1978). Bucureşti: Editura Eminescu.
Micul dictionar academic, Academia Romana, 2001.
Mirea, George (1980). *Junimea şi neologismele*, în „ Limbă şi literatură", vol. II.
Munteanu, Şt., V. Ţâra (1983). *Istoria limbii române literare.* Bucureşti: EDP.
Noica, Constantin, *Cuvânt împreună despre rostirea românească*, Bucureşti, Editura Humanitas.
Puşcariu, Sextil (1976). *Limba română*, I, Bucureşti: Editura Minerva.
Ruja, Alexandru (2004). *Poezia lui Marius Munteanu*, Timişoara: Renaşterea bănăţeană.
Sfârlea, Lidia (1972) „Delimitarea stilurilor literare româneşti", In Ion Gheţie şi Alexandru Mareş (coord.) Institutul de lingvistică al Academiei RSR, *Studii de limbă literară şi filologie*, vol. II. Bucureşti: Editura Academiei RSR.

BDD-A3319 © 2011 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.159 (2026-01-09 07:26:21 UTC)

Şăineanu, Lazăr, *Dicționar universal al limbei române* (1926). Ediția a şasea. Bucureşti: Editura „Scrisul românesc", S.A.
Toma, Elena (1988). *Probleme ale formării terminologiei ştiințifice româneşti în sec. XVIII-XIX*, Bucureşti.
Ursu, N.A. (1962). *Formarea terminologiei ştiințifice*, Bucureşti: Editura Ştiințifică.

RÉSUMÉ:

TERMES DU DOMAINE DES MATHEMATIQUES UTILISES DANS LA REGION DE BANAT (1886-1918)

La publication *Foaia diecesană*, tout en respectant les critères énoncés dans l'article-programme, fournit un riche matériau visant quelques-unes des branches les plus importantes de la science. Le mouvement de la terminologie spécifique est due à la presse, qui vise un double objectif: d'informer les lecteurs sur les aspects spécifiques des langages concernés et de familiariser le lecteur avec la terminologie scientifique, par l'explication des termes. Notre article vise à examiner certains termes utilisés dans le domaine des mathématiques, présents dans une publication de Banat, à la fin du XIXe siècle et au début du XXe siècle. Il s'agit des archaïsmes, régionalismes et termes populaires, termes attestés dans les dictionnaires, mais aussi certains que les dictionnaires n'ont pas enregistrés.
Mots-clés: *presse, mathématiques, terminologie, régionalisme, archaïsmes, termes populaires.*

BDD-A3319 © 2011 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.159 (2026-01-09 07:26:21 UTC)